

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálně pedagogických studií

Bakalářská práce

Barbora Jankůjová

Násilí mezi partnery

Olomouc 2012

Vedoucí práce: PhDr. Kamila Holásková Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 3. 4. 2012

.....

Poděkování

Děkuji PhDr. Kamile Holáskové Ph.D. za trpělivost, ochotu a odborné vedení této práce. Rovněž děkuji rodině, nejbližším a svému příteli za pomoc a podporu během celého studia.

Obsah

ÚVOD	5
1 TEORIE O AGRESIVITĚ	7
1.1 AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ	7
1.1.1 Vliv agresivního chování na psychiku	10
1.1.2 Násilné chování	10
1.2 SYNDROM TÝRANÉ ŽENY	11
1.3 POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA (PTSP)	11
1.4 STALKING	12
1.5 SYNDROM CAN - SYNDROM TÝRANĚHO, ZNEUŽÍVANĚHO A ZANEDBÁVANĚHO DÍTĚTE	12
1.6 SYNDROM EAN	13
2 PARTNERSKÉ NÁSILÍ	14
2.1 DEFINICE A ZNAKY PARTNERSKĚHO NÁSILÍ	14
2.2 PŘÍČINY PARTNERSKĚHO NÁSILÍ	15
2.3 FORMY PARTNERSKĚHO NÁSILÍ	17
2.4 CYKLUS PARTNERSKĚHO NÁSILÍ	18
2.5 MUŽI JAKO NÁSILNÉ OSOBY	19
2.6 ŽENY JAKO NÁSILNÉ OSOBY	21
2.7 ŽENY JAKO OSOBY OHROŽENÉ PARTNERSKÝM NÁSILÍ	22
2.8 MUŽI JAKO OSOBY OHROŽENÉ PARTNERSKÝM NÁSILÍM	23
2.9 DŮSLEDKY PARTNERSKĚHO NÁSILÍ	23
2.10 PREVENCE PARTNERSKĚHO NÁSILÍ	24
2.10.1 Speciální programy pro násilné osoby	25
2.10.2 Pomoc osobám ohroženým partnerským násilím	26
2.10.3 Manželská a párová terapie	27
3 PRAKTICKÁ ČÁST	29
3.1 CÍL VÝZKUMU	29
3.2 HYPOTÉZY	29
3.2.1 I. Hypotéza	29
3.2.2 II. Hypotéza	29
3.2.3 III. Hypotéza	29
3.2.4 IV. Hypotéza	29
3.2.5 V. Hypotéza	30
3.3 METODA ZÍSKÁVÁNÍ A ZPRACOVÁNÍ DAT, PRŮBĚH DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	30
3.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	30
3.5 VÝSLEDKY ANKETY	31
3.6 HYPOTÉZA	37
3.7 DISKUZE	39
4 SOUHRN	41
5 SEZNAM LITERATURY	42
6 SEZNAM OBRÁZKŮ	44
7 SEZNAM PŘÍLOH	45
8 ANKETNÍ OTÁZKY	46

ÚVOD

Za téma naší bakalářské práce jsme vybraly Násilí mezi partnery, které spadá do domácího násilí. Jedná se o nebezpečný celospolečenský jev, kterému by se měla věnovat náležitá pozornost. Tato problematika se řeší teprve zhruba čtyřicet let a v mnoha oblastech probíhají stále nové výzkumy, které vysvětlují a objasňují jednotlivé aspekty partnerského násilí.

Ve společnosti mnohdy panují zkreslené informace o tomto fenoménu, o obětech a pachatelích partnerského násilí. Neustále je tedy potřeba pracovat na poskytování informací a společnost „vzdělávat“ a snažit se, aby nedocházelo k mylným závěrům, které mohou účastníky partnerského násilí poškodit.

Cílem práce je popsat teorii agresivity, jednotlivé podoby domácího násilí, partnerské násilí a jeho specifika, zjistit míru informovanosti u partnerského násilí a osobní zkušenost s partnerským násilím u běžné populace.

Jako metodu jsme zvolily analýzu literárních zdrojů a anketu.

Bakalářská práce obsahuje část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsme se zaměřily na teorii agresivity, násilného chování, jednotlivé podoby domácího násilí, definici partnerského násilí, jeho znaky, formy a příčiny. Dále se teoretická část týkala násilných osob a osob, které jsou ohrožené partnerským násilím. Na závěr první části se můžeme dočíst o prevenci a intervenci partnerského násilí a konečně o důsledcích tohoto násilí. V práci jsme též zmínily speciální programy, které jsou určeny násilníkům. Tyto programy nemají dlouholetou tradici, ale jsou a měly by být nedílnou součástí intervence partnerského násilí.

V praktické části nás zajímala míra informovanosti u partnerského násilí a osobní zkušenost s partnerským násilím. Zjišťovaly jsme to pomocí kvantitativního výzkumu, konkrétně pomocí ankety, která se skládala ze sedmi otázek, které se zaměřovaly na jednotlivé aspekty partnerského násilí.

V dnešní době se problematika partnerského násilí řeší více než před lety, kdy se jednalo o okrajovou záležitost a násilí mezi partnery bylo považováno za normální a manželství mělo být zachováno za každou cenu. Díky feministickému hnutí v USA se situace žen začala postupně zlepšovat, jelikož byl objeven nový sociální problém v podobě domácího násilí, do kterého spadá partnerské násilí. Začala vznikat specializovaná pracoviště, která poskytovala sociální, právní a psychologické poradenství, azylové domy.

1 Teorie o agresivitě

1.1 Agresivní chování

Agrese je odvozena od latinského termínu *ad-gredior*, což v překladu znamená napadnout, přistoupit blíže (Čermák, 1998). Na tuto emoční reakci se můžeme zaměřit z mnoha faktorů a pohledů. Obecně se slovem agrese rozumí chování, které má za cíl ublížit jiné osobě a to fyzicky či verbálně nebo zničit nějakou věc (Atkinson, 2003). Rozhodující je u agresivního chování záměr. Alfred Banura (in Čermák, 1998, s. 10) tvrdí, že mnoho lidí označuje za agresi „*chování, které není v souladu se schvalovanými sociálními pravidly.*“

Agrese má více klasifikací a nejčastěji se rozděluje z hlediska příčin na instrumentální a emocionální. *Instrumentální agrese* je prostředkem, jak dosáhnout subjektivně významného cíle, který je pro jedince v tu danou chvíli důležitý. U *emocionální agrese* je přítomna silná negativní emoce, ve většině případů se jedná o hněv a agrese není prostředkem, nýbrž cílem sama o sobě (Čermák, 1998). Faktem je, že agrese je typická emoční reakce, kterou zažívají všichni. Agrese se stává problémem v případě, že intenzita přesáhne hranice vymezené sociálními normami. Většinou takové jednání bývá prostředkem, jak dospět k potřebnému uspokojení, které z nějakých důvodů není snadno dostupné (Vágnerová, 2008).

Když se na to podíváme z praktického hlediska, můžeme agresi rozdělit na *přímou* a *nepřímou* a *verbální* a *fyzickou*. V přímé fyzické agresi může jít například o nadměrné bití, kousání, dušení, tahání za vlasy, škrcení, popálení apod. U přímé verbální se jedná o různé nadávky, zesměšňování. Agrese může být také nepřímá. V tomto případě můžeme uvést ničení majetku objektu agrese. U nepřímé verbální agrese jde o především o nevhodné poznámky ve společnosti, pomluvy. Do této kategorie můžeme zařadit i symbolickou agresi, která může být vyjádřena v uměleckém dílu a to například v kresbě, v básních (Čermák, 1998).

Agresivita jako vrozená biologická vlastnost

Podle biologického přístupu je agresivita přirozená součást genetického vybavení každého člověka. Je to základní lidská potřeba, instinkt. Každá vrozená potřeba produkuje impulsy a ty se musí uvolnit uspokojením potřeby. Pokud nedojde k uspokojení potřeby, vzrůstá tenze a produkce impulsů se dočasně zastaví (Vaničková, Hadj-Mousová, 1995).

Agrese jako pud

Podle Sigmunda Freuda, zakladatele psychoanalýzy, je agresivita pud. Pudy a to zejména sexuální ovlivňují naše chování, jestliže nedochází k uspokojení těchto pudů, vzniká agresivní pud (Atkinson, 2003).

Souvislost agresivity a základních lidských potřeb

Člověk je vybaven i základními psychickými potřebami, jejichž uspokojení hraje zásadní význam v životě každé osoby. Každý jedinec má potřebu potvrzení vlastního osobně sociálního významu. Projevuje se to tak, že člověk touží po dosažení sociálně uznaného úspěchu. Člověk je tvor společenský a tudíž je jeho maximální přirozeností být uznán ve společnosti, ve které se nachází. Agresivita se mimo jiné podílí i na asertivním chování vůči dalším lidem (Vaničková, Hadj-Moussová, 1995).

Agresivita jako způsob řešení náročné životní situace

Pokud se zvíře a člověk ocitnou v ohrožení života, reagují dvojitým způsobem. Buď reagují přímým útokem tedy agresí anebo únikem. Oba tyto způsoby jsou vrozené. Ovšem faktem je, že díky socializaci jsou původní vrozené mechanismy v různé variantě podřizovány kontrole. V náročných situacích jedince se tyto mechanismy ale objevují. Agresivita se může projevit v různých podobách a to například v podobě přímé či přesunutě agrese na náhradní objekt (Vaničková, Hadj-Moussová, 1995).

Agresivita jako reakce na frustraci

Agresivní chápání můžeme vnímat jako odpověď na vnější frustraci, kdy člověku někdo brání v dosažení nějakého cíle. Každá frustrace vede k nějaké formě agresivního chování a každý projev agresivního chování je výsledkem předešlé frustrace. Agresivitu tedy způsobují vnější příčiny podle této teorie. Díky výzkumům se zjistilo, že frustrace nemusí vést v každém případě k agresivitě. Proto se doporučuje mluvit o agresii jako reakci na zátěžovou situaci. Chápat tedy frustraci jako univerzální příčinu vzniku agresivního jednání není možné. Člověk může reagovat agresivně na verbální či fyzický útok a to bez předešlé frustrace (Vaničková, Hadj-Moussová, 1995).

Sociální učení a agresivita

Jsou i teorie, které vysvětlují vznik agresivity jako výsledek sociálního učení a to především pomocí nápodoby během socializace jedince. Kromě nápodoby je zde ještě podstatný vliv a to posílení. Každé dítě, které prochází vývojem a procesem socializace nejprve napodobuje chování ostatních a až později mu dojde smysl onoho chování. Dítě se nejvíce setkává s vzorci chování ve své nukleární rodině, kde napodobuje rodiče, případně sourozence. Přebírá tedy i agresivní chování a tyto vzorce užije ve své prokreační rodině.). V ontogenezi každého jedince je nápodoba nejvíce uplatňována v raném dětství, nicméně má svůj vliv na celý život. Posílení či odměna za určité chování může být dalším důvodem agresivity. Pokud jedinec dosahuje pomocí svého agresivního jednání úspěchu, může právě dojít k posílení oné agresivity (Vaničková, Hadj-Moussová, 1995).

Projevy agresivity

Agresivita má různé projevy s různou intenzitou. Důležité je zaměřit se na projevy, které jsou zaměřené vůči ostatním, vůči lidem či předmětům či vůči sobě samému. Jestliže se agresivní chování vztahuje na předmět, můžeme se většinou domýšlet, že se jedná o chování přenesené a to z různých důvodů. Může se jednat o sebekontrolu či samotný styk s osobou, která je původcem agresivního chování, není možný. Zřídka kdy se vyskytuje agrese namířena vůči vlastní osobě, kde v krajním případě dojde k sebevraždě. Do forem agrese patří přímá fyzická agresivita, verbální či nonverbální. Jestliže se jedná o aktivní agresivní chování, pak je to v podobě útoku a obvykle směřuje proti osobě či předmětu. Pasivní agresivita má formu neúčasti a zanedbávání, nejedná se o přímý styk s osobou či předmětem. Míra a forma agresivního jednání závisí na temperamentu, osobnostních předpokladech, nesmíme též opomenout vliv kulturního prostředí a jeho normy. Agresivní chování můžeme rozdělit do jednotlivých stupňů, které ukazují intenzitu agresivity. Co je v některých zemích nemyslitelné, je v ostatních běžné a tolerované. V Japonsku je nemožné uhodit dítě, v České republice je to víceméně stále považováno za normální. Na míru agresivního chování má také vliv prostředí, kde je užíváno. V rodinném prostředí se jedinci mohou chovat jinak, než například v práci, ve škole (Vaničková, Hadj-Moussová, 1995).

1.1.1 Vliv agresivního chování na psychiku

Agresivní chování má vliv na oběť i agresora, byť je ten vliv většinou odlišný. Rozhodující je celkově osobnost jedince, jeho hodnoty a prožívání vlastní agrese. U agresora může dojít k uvolnění, příjemným pocitům, ale zároveň se může vnitřní tenze ještě zvýšit. Agresivita neovlivňuje účastníky jen bezprostředně po aktu, nýbrž i dlouho po něm. Pokud se osoba dopustila agresivního chování i náhodou a bylo úspěšné, mohou se později objevit tytéž či obdobné reakce. Agresivní chování bylo posíleno. V některých případech může dojít k trvalým změnám osobnosti. Týká se to především dětí, které jsou týrány rodiči. Opakovaná agrese u oběti způsobuje, že se rapidně snižuje sebevědomí, je snižené sebehodnocení a oběť je přesvědčená o svých nižších hodnotách a o nadřazenosti agresora (Vaničková, Hadj-Mousova, 1995). Faktem tedy je, že agresivní chování může mít obrovské dopady na psychiku jedince a velmi změnit jeho život. Biologický aspekt se nesmí opomíjet, vrozené agresivní chování má svoji váhu, ale to nestačí. Zapotřebí jsou i další faktory, které mají na vznik a následné agresivní chování velký vliv.

1.1.2 Násilné chování

U násilného chování jde o formu agrese, kde je cílem poškodit oběť, v nejhorším případě může dojít k usmrcení osoby. Světová zdravotnická organizace v roce 2002 definovala násilné chování jako „*záměrné užití fyzické síly nebo moci, buď jako hrozby nebo aktuálně a to proti sobě samému, druhé osobě, proti skupině či komunitě, které buď s vysokou pravděpodobností vyústí, nebo skutečně vyústí do úrazu, smrti, psychologického poškození, naruší vývoj nebo způsobí deprivaci*“ (in Čermák, 1998).

Násilím se obecně rozumí zlé zacházení, tělesné útoky, které působí újmu na fyzickém, psychickém nebo sexuálním zdraví druhého jedince. Jedná se o agresi, kde jedna osoba jde proti druhé s cílem ji ublížit, poranit nebo v nejhorším případě i zabít.

Do násilného chování v rodině patří špatné zacházení s dětmi, násilí mezi dospělými členy rodiny i špatné zacházení se seniory.

Právní teorie rozlišuje násilí absolutní, kdy u oběti chybí vůle a vylučuje vlastní jednání oběti a násilí kompulzivní, které nemá za cíl vyřadit vůli oběti, ale působí na její psychiku a to pomocí násilí a oběť jen těžko odolává.

Násilí v rodině je časté a týká se všech druhů rodinných vztahů, což znamená, že může jít o násilí mezi dospělými a jejich dětmi, mezi dětmi, dospělými navzájem či mezi dospělými a prarodiči. Domácí násilí poškozuje děti na celý život více než je tomu u genetických

poškození. V anglicky mluvících zemích se používá termín domácí násilí převážně pro násilí mezi partnery, v těchto zemích se někdy používá termín intimní násilí (intimate violence) nebo partnerské zneužívání (partner abuse). V německy mluvících zemích se užívá termín násilí v rodině a domácnosti (Gewalt in der Familie und naher Umgebung, hausliche Gewalt), v pojmu je zahrnuto spektrum rodinných vztahů. Domácí násilí se tedy může týkat všech rodinných příslušníků, ale výsledky průzkumů nám jasně deklarují, že většinou muži páchají násilí na ženách a rodiče na dětech. V Rakousku se uvádí zhruba 150-300 tisíc případů ročně, kdy muž napadal fyzicky partnerku (Voňková, Spoustová, 2008). Rada Evropy v roce 1985 definovala domácí násilí takto: „*Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin nebo opomenutí spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena rodiny, nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti*“ (in Voňková, Spoustová, 2008, s. 16-17).

1.2 Syndrom týrané ženy

Obětí domácího násilí se může stát každá žena, ale je podstatné, jaký vliv toto násilí na ní bude mít. V některých případech u žen selžou obranné mechanismy a to z různých příčin. Ženy se mohou obviňovat za vzniklou situaci a dokonce i trestat a to zcela bezdůvodně. Ženy, které zažívají domácí násilí, jsou obvykle v totální izolaci a nemají kontakt s realitou, jsou muži manipulovány. Jsou na mužích finančně závislé a zcela podlehnou iluzi, že za vše mohou ony. Objevují se pocity bezmoci, deprese. Oběti domácího násilí mění způsob citového prožívání, postupně ztrácejí schopnost se radovat a zvyšuje se u nich úzkost a pocity strachu a přesto mají tendence tíhnout k násilnému partnerovi a omlouvat jeho agresivní chování (Vágnerová, 2008). Jestliže se vytvoří nízké sebehodnocení u oběti, ztrácí se schopnost jakéhokoliv hledání způsobu řešení situace. Postupně se ocitá v bludném kruhu a bez pomoci jiných to nemusí zvládnout. Proto je nutné některým obětem domácího násilí poskytnout profesionální poradenskou či psychoterapeutickou pomoc, u jiných oběti stačí podpora nejbližších, aby našly vnitřní sílu ze vztahu odejít a svoji situaci řešit (Čírtková 2008).

1.3 Posttraumatická stresová porucha (PTSP)

Posttraumatická stresová porucha, dále jen PTSP, je reakce na jednorázový traumatizující zážitek nebo na stresovou situaci, která je dlouhodobá. Traumatické události, které poruchu způsobují, jsou specifické a výjimečné. Určující jsou dva znaky, prvním je

moment ohrožení fyzické integrity nebo života a druhým znakem je překročení rámce obvyklé zkušenosti (Čírtková, 2009). U PTSP je charakteristické znovuprožívání traumatizující události ve vědomí a s tím jsou spojené intenzivní pocity strachu a bezmoci (Vágnerová, 2008). Příznaky začínající po traumatu se objevují po období latence do šesti měsíců a průběh je u každého jedince samozřejmě odlišný. Pokud vzniklé problémy trvají déle než měsíc či šest týdnů, klesá pravděpodobnost spontánního uzdravení a je na místě vyhledat odbornou pomoc. U osob, které mají PTSP se mohou objevit poruchy spánku, noční děsy, deprese, střídání nálad a mnoho dalších symptomů, které těmto lidem znesnadňují život (Čírtková, 2009).

1.4 Stalking

Ve forenzní psychologii byl stalking dlouho opomíjen a až v posledních několika letech se mu věnuje pozornost. Nejvíce pronásledovatelů je z řad bývalých partnerů. Ex-partner stalking zahrnuje zhruba 50% všech případů pronásledování a patří k nebezpečným podobám, jelikož riziko násilného chování je vážné (Čírtková, 2008). Stalking se definuje jako „*úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečnost*“ (in Čírtková, 2009, s. 212). Klíčovým znakem je obsesivní fixace známého nebo neznámého pachatele na konkrétní osobu, kterou obtěžuje nechtěnou a nevyžádanou pozorností (Čírtková, 2009). K pronásledování oběti může pachatel využít různé způsoby. Nejčastěji se jedná o psaní emailů, SMS, telefonování, projevy mohou být ovšem různé. Dále se snaží dostat do kontaktu s obětí, vtírá se do její společnosti. Pronásledování může být podníceno nesmírným obdivem až láskou nebo nenávisť (Čírtková, 2008).

1.5 Syndrom CAN - syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

Vágnerová (2008, s. 593) uvádí: „*Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (syndrom CAN) je definován jako poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoliv nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby,*“ které se v dané společnosti považuje za neakceptovatelné. Může se jednat o aktivní ublížení či u dítěte nejsou uspokojovány základní životní potřeby. Je podstatné rozlišovat způsoby ubližování, které vedou k odlišným důsledkům, odlišuje se tedy týrání a zneužívání dítěte, problémy vzniklé citovým strádáním. Nejčastěji poškozují děti

jejich rodiče, případně další rodinní příslušníci. Zneužívají svoji fyzickou a psychickou nadřazenost k uspokojení vlastních potřeb.

Lunch (in Barker, 2007 s. 187) uvádí, že toto téma se objevovalo v literatuře již ve 2. století našeho letopočtu. Schmidt a Eldridge (in Barker, 2004, s. 189) uvádějí: *„Týrání dětí je mnohočetně podmíněný fenomén, který nelze definitivně vysvětlit. K jeho manifestaci přispívají rodič, dítě, okolnosti a prostředí.“*

V současné době je prevalence syndromu CAN přibližně kolem 1-2%. Může jít ale o mnohem vyšší procento neb některé případy nejsou zachycené. V nadpoloviční většině se jedná o děti, které mají méně než šest let. Obecně platí, že čím dříve dochází k poškozování dítěte, tím jsou důsledky daleko vážnější (Vágnerová, 2008). Problémem je také skutečnost, že rodiče se snaží utajit týrání svých dětí a i samo dítě často nepodává skutečné informace a má sklony týrání utajovat (Gjuričová, Koucourková, Koutek, 2000).

1.6 Syndrom EAN

Syndromem EAN se rozumí zanedbávání a zneužívání starých lidí, jedná se o velmi závažnou problematiku. Britská iniciativa „Action on Elder Abuse“ definuje EAN jako *„opakované nebo jednorázové špatné chování vůči starému člověku, ze strany toho, komu starý člověk důvěřuje či je na něm závislý. Důsledkem tohoto chování je poškození nebo výrazný diskomfort“*. Může se jednat o zanedbávání základních životních potřeb seniora či o zneužívání a to pomocí činu či opomenutí, což může vést k závažným zdravotním problémům. S tímto syndromem se můžeme setkat jak v domácím prostředí, tak v ústavech, kde mohou pečovatelé zneužít svoji moc v neprospěch klienta. Bohužel velkým problémem je těžká rozpoznatelnost tohoto syndromu. Situaci může komplikovat věk seniorů, zdravotní problémy či zdravotní postižení. Jak je obecně známo, populace stárne a problémy spojené se stářím si tak zaslouží vyšší pozornost než je tomu v současné době.

2 Partnerské násilí

2.1 Definice a znaky partnerského násilí

Sociolog Richard J. Gelles tvrdí: „*Rodina je nejagresivnější skupinou ve společnosti, s výjimkou policie a armády*“ (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 7). V rodinném prostředí dochází nejčastěji k různým formám násilí a zároveň je tento fakt velice podceňován. Dle sociologického průzkumu, který provedla agentura STEM, se domácí násilí odehrává v každé čtvrté rodině (Ševčík, Špatenková 2011). Tato skutečnost nám jasně ukazuje, že je na místě se tomuto fenoménu věnovat a snažit se, aby k této formě násilí docházelo co nejméně a aby tato problematika nebyla stále považována za tabu.

Partnerské násilí se objevuje bez ohledu na socioekonomický, zeměpisný, rasový stav. Obětí domácího násilí se může stát prakticky kdokoliv. Přímo obětí partnerského násilí může být žena či muž. Faktem je, že ženy jsou ohroženy daleko více. Nejčastěji jsou oběťmi domácího násilného činu ženy a to v 92-98%. U některých žen je více pravděpodobné, že u nich dojde k partnerskému násilí. Jsou to především ženy, které byly týrány jako děti. Dále se jedná o ženy, které se vdaly příliš brzy a zanedlouho otěhotněly. Též jsou ohroženy ženy, jejichž rodiče se rozvedli. Vyšší nebezpečí je rovněž u žen, které mají sklony k požívání psychoaktivních látek, trpí depresemi nebo úzkostí a riziko je i u žen, které mají suicidální myšlenky a ženy, které jsou zdravotně postižené (Ševčík, Špatenková, 2011).

Nejvyšší výskyt domácího násilí je v partnerském či manželském svazku a z tohoto důvodu je domácí násilí v užším pojetí považováno za násilí mezi partnery. Prozatím nebyla ustanovena jednotná definice domácího násilí, do kterého partnerské násilí patří, což může vést k mnoha dohadům a dezinformacím ve společnosti. Můžeme říct, že obecně do partnerského násilí patří (Marvanová-Vargová, Pokorná, Toufarová, 2008):

- Všechny typy fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického a sociálního násilí
- Násilí je opakované a se sklony k navyšování intenzity násilí

Znaky partnerského násilí

Aliance proti domácímu násilí vymezuje znaky domácího a tedy i partnerského násilí následovně:

- *Opakování a dlouhodobost.*

- *Eskalace, postupně dochází k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům, které ohrožují život a zdraví.*
- *Rozdělní rolí na osoby ohrožené a osoby násilné.*
- *Zpravidla probíhá za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.*

Čírtková považuje za klíčové to, že jsou zde jasné rozdělené role a to na oběť a násilníka. Dochází tedy k asymetrii ve vztahu. Nerovnoměrnost je v případě, kdy se zjišťuje partnerské násilí v rodině, rozhodující (Čírtková, 2008).

2.2 Příčiny partnerského násilí

Partnerské násilí se ve společnosti řeší teprve zhruba čtyřicet let. Z tohoto důvodu panuje stále nedorozumění, nepřesná terminologie, nesjednocená definice. Na poli skutečných příčin této formy násilí je tomu také tak a v současné době spolu soupeří několik přístupů, některé jsou ale již překonané:

- **Biologicko-genetický přístup-** tento přístup objasňuje jen predispozice k agresivnímu chování, ale dnes je spíše preferován komplexní přístup, zahrnující více faktorů, jež jsou rozhodující pro vznik partnerského násilí.
- **Psychologický přístup-** tento přístup vnímá násilí jako problém jednotlivé osobnosti, tedy muže. Násilné chování dle tohoto přístupu způsobují poruchy osobnosti. V sedmdesátých letech 20. století byla vlivná teorie, poukazující na stres, který způsobuje domácí a tedy i partnerské násilí. Ovšem stres a různé zátěžové situace se objevují téměř v každé rodině a nezpůsobují toto násilí. Roli ovšem v určitých rodinách hrát může. Může taky dojít k přenosu, násilný partner může použít násilí z důvodu vlastní nespokojenosti a frustrace.
- **Feministický přístup-** zde jsou uváděny jako příčiny rodové nerovnosti ve vztahu. Muži jsou nadřazení vůči ženám a ženy se tak stávají submisivními. Podle některých odborníků je manželství založeno na patriarchálních hodnotách a normách, jež upevňují podřízenou pozici žen a přirozenou autoritu mužů. Ženy jsou vedeny k tomu, že jejich jediným naplněním by měla být rodina, tedy děti a manžel. Jsou často v pozici, kdy nemají na výběr a pokud tuto svoji roli nenaplní, jsou odsouzeny společností. Musíme též zmínit protichůdný názor, který říká, že společnost je matriarchální a žena je právě ta, která předává hodnoty a normy. Muž je pak závislý na svoji matce a svoji závislost si přenáší do partnerského vztahu, jestliže vůči matce cítí

hostilní pocity, může je přenést právě do vztahu se ženou. Násilní muži se mohou chovat násilně také proto, že se nechtějí přizpůsobit své přítelkyni či manželce, nechtějí být v podřízené pozici a využívají tak svoji fyzickou sílu.

- **Sociologický přístup-** u tohoto přístupu je příčinou násilí myšleno postavení rodiny. Každý rodinný příslušník má sociální roli a různé postavení. Kvůli tomu mohou vznikat neshody a konflikty, které mohou vést ke vzniku partnerského násilí. Dalším faktorem je skutečnost, že násilí je ve společnosti stále poměrně tolerováno. Dále je zdůrazňován tlak, kterému partneři či manželé mohou čelit. Jak říká Roy „*Násilí je způsob života, který začíná doma, rozšiřuje se do ulic a ovlivňuje každého z nás*“ (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 35).

Dnes ve společnosti převládá multifaktorový přístup, který propojuje jednotlivé přístupy do společného modelu. Známy model D. G. Duttona pracuje se čtyřmi strukturálními rodinami zdrojů a příčin partnerského násilí. Jednotlivé roviny (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 36-37):

- **Makrosystémová rovina-** tato rovina vnímá příčinu z pohledu hierarchie hodnot, muži by měli být v dominantní pozici vůči ženám.
- **Exosystémová rovina-** exosystém představuje společnost lidí, kde se jedinec vyskytuje. Tyto struktury ovlivňují chování jedince. Patří sem faktory, které mohou způsobit partnerské násilí, například se jedná o nezaměstnanost, nedostatek finančních příspěvků.
- **Mikrosystémová rovina-** mikrosystémem je nukleární rodina. Jednotliví členové rodiny mají různé role, postavené v rodině.
- **Ontogenetická rovina-** tato rovina zohledňuje individuální charakteristiku jak násilníka, tak oběti a zkoumá vzájemnou interakci mezi nimi. Předpokládá se, že násilný partner se mohl naučit řešit různé situace agresivním chováním.

2.3 Formy partnerského násilí

Pachatelé, kteří se dopouští partnerského násilí, používají různé metody, techniky a zpravidla mají společný cíl a to získat moc a udržet si plnou kontrolu nad druhým člověkem. U partnerského násilí se objevují nejčastěji kombinace několika forem. V literatuře nenajdeme sjednocenou typologii. Přesto v jednotlivých definicích spatřujeme shodné znaky (Ševčík, Špatenková, 2011):

- **Fyzické násilí**- je patrně nejznámější a nejvíce viditelnou formou partnerského násilí. Násilník využívá svoji nadřazenost a svoji moc si potvrzuje fyzickým týráním. Do fyzického týrání patří různé projevy. Může se například jednat o fackování, mlácení o zeď, bití rukou či předměty, kopání, kousání, svazování, škracení, vytrhávání vlasů. Patří sem ovšem i odpírání spánku či jídla, zabránění lékařského ošetření a také bezohlednost za volantem. U fyzického násilí je výhodou, že jsou vidět na těle zřetelné stopy a to v podobě odřenin, popálenin, fraktur, podlitin. Tato zranění jasně deklarují přítomnost partnerského násilí a pachatel se tak může snáze usvědčit. V nejhorším případě může fyzické týráním způsobit smrt.
- **Psychické násilí**- bohužel u této formy se násilí hůře dokazuje. Na rozdíl od fyzického týrání, není psychické týráním na první pohled zjevné. Nezanedbává za sebou stopy, které by násilníka usvědčily. Faktem zůstává, že má mnohdy větší důsledky. Dochází ke vzniku snížené sebeúcty, je vysoce narušena sebedůvěra. Toto násilí může mít podobu:
 - a) Neverbální- např. záměrné ničení oblíbených věcí
 - b) Verbální- patří sem slovní napadání, urážení, ponižování, zastrahování, očeřování, bezdůvodné podezírání, soustavná kontrola, vyhrožování.
- **Ekonomické násilí**- v tomto případě se jedná především o omezování až zabránění přístupu k penězům, neposkytování finančních prostředků na domácnost či na děti, zatajování finanční situace nebo také zabavování auta, ale i jiných věcí bez souhlasu partnera k vlastním potřebám, neoprávněné nakládání s majetkem ohrožené osoby.
- **Sociální násilí**- zahrnuje využívání dětí a jiných osob jako prostředku nátlaku na ohroženou osobu, zákazy kontaktů s rodinou.
- **Sexuální násilí**- jedná se o znásilnění, nucení k sexu či sexuálním praktikám.

Výše uvedené formy partnerského násilí vyskytovat v různé podobě a různé intenzitě. Většinou se jedná o kombinaci více forem. Každý případ násilí se musí posuzovat zvlášť, neboť skupina projevů je velice heterogenní a je to vždy velmi individuální.

2.4 Cyklus partnerského násilí

Cyklus domácího násilí poprvé popsala Walkerová, která na začátku pracovala pouze s faktem, že jen ženy mohou být oběťmi domácího násilí, později přijala skutečnost, že i na mužích může být páčáno násilné chování. Walkerová identifikovala čtyři fáze domácího násilí. Každá fáze je něčím specifická. Čtyři fáze partnerského násilí (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 54)

- **Fáze napětí-** v této fázi se objevuje pasivní agrese, ale není tomu tak vždycky. Oběť je vystrašená, tudíž se agresorovi snaží vyhovět v každé situaci. Někdy se jí to nepodaří, i kdyby se snažila sebevíce. Kvůli tomu trpí výčitkami svědomí.
- **Fáze násilí-** v této fázi dochází k rozpuku fyzického a psychického násilí. V každém vztahu je to jiné, může například dojít k rozbíjení osobních i dalších věcí, urážení, zastrašování, kopání, plivání apod. Pocity strachu a napětí se u oběti stupňují, absolutně netuší, kdy má čekat další útok ze strany partnera/partnerky.
- **Fáze usmíření, líbánek-** po útoku či útocích násilník zcela změnil své chování a v této fázi se omlouvá, je schopen slíbit téměř cokoli. Nosí dárky, květiny a oběť těmto slibům a změně chování podlehně a skutečně věří, že násilník svého činu lituje a změnil se. Pokud nepodlehne, může se stát, že násilník vyhrožuje sebevraždou, svaluje vinu na druhé, na ni.
- **Fáze klidu-** zde se jedná o klid pouze relativní, takzvaný klid před bouří. Oběť věří, že k násilí již nedojde. Bohužel ve většině případů se problémy postupně začínají objevovat a fáze klidu se pomalu mění do fáze napětí a celý cyklus se opakuje znovu.

Zmíněný cyklus může mít různou délku trvání. Co se týče opakování cyklu, někdy hovoříme i o desítkách let. Nedá se ovšem aplikovat na každý vztah. Z tohoto důvodu se cyklus kritizuje, jeho oblíbenost je známá především v USA, kde je velmi populární. Neidig a kol. (1986) poukazují na to, že většina incidentů v partnerském či manželském svazku, mají vzestupnou tendenci, a proto by se partnerské násilí mělo popisovat jako spirála, nikoliv jako kruh, který se v současné literatuře vyskytuje (Ševčík, Špatenková 2011).

2.5 Muži jako násilné osoby

Rozhodně nemůžeme tvrdit, že každá osoba, která se dopouští partnerského násilí, je muž. Faktem ovšem je, že signifikantně se partnerského násilí dopouští muži.

„80% mužů není násilná, 12% mužů použije násilí občas a pouze 8% mužů spadá do kategorie chronických domácích násilníků“ (Čírtková, 2008, s. 37). 8% z celkové populace činí zhruba 280 000 000 milionů. Tolik milionů mužů je násilných. Ta čísla samozřejmě nemohou být zcela přesná, jsou pouze orientační, ale i přesto nám podávají zásadní informaci. Je to celosvětový problém, který si zaslouží vyšší pozornost a adekvátní řešení. Je mi jasné, že násilí z našich životů nevymizí nikdy, ale to nemění nic na tom, že bychom se neměli snažit situaci neustále zlepšovat. Proto je podstatné, znát příčiny násilného chování.

Příčiny (Ševčík, Špatenková, 2011):

- Vyrůstli v rodině, kde se uskutečňovalo násilí, ať už se jednalo o přímou nebo nepřímou viktimizaci.
- Jsou nepřiměřeně žárliví, jednají agresivně bez zjevných důkazů o nevěře.
- Jsou zastánci „tradičních“ hodnot a věří, že mají na jakékoliv násilí právo.
- Mají násilnické sklony, mají dojem, že násilím se vše vyřeší, neznají jiný způsob řešení.
- Objevuje se problematické sexuální chování, mohou preferovat perverzní sexuální praktiky, které vyžadují po svých partnerkách. Sex v tomto případě je vnímán muži jako akt moci.
- Mohou mít „dvojí tvář“. V některých situacích jsou své partnerce či manželce oddáni, zahrnují ji láskou a hned další den se může situace zcela obrátit. Pro ženu je tato situace velmi náročná a to z toho důvodu, že jednoduše neví, kdy přijde další útok.
- Chovají se jako malé děti. Nemají utvořenou identitu. Jsou zcela závislí na své partnerce/manželce. Vyžadují neustálou pozornost, maximální péči a z tohoto důvodu se pak cítí oslabeni a reagují na to agresivním chováním.
- Nepřijali odpovědnost za své činy, za které obviňují druhé. Domnívají se, že jejich násilní chování je zcela v pořádku. Nepovažují se za násilníka, který se dopouští trestního činu.

Typologie násilných mužů

Je důležité zmínit, že každá typologie obecně skýtá řadu nevýhod. Je příliš zjednodušující a jistě tak neposkytne všechny podstatné informace. Jak jistě víme, každá

osoba na světě je jedinečná svými projevy, svým chováním. Na druhou stranu především pro odborníky je klasifikace výhodná a potřebná. Možná je to zjednodušující, ale je důležitá pro orientaci a posuzování konkrétních případů, u kterých je potřebné vědět, o jakého pachatele se jedná a podle toho dále postupovat (Ševčík, Špatenková, 2011).

Elbow (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 72-73) uvádí následující typologii násilných mužů:

- **Kontrolor** nahlíží na jiné osoby jako na své objekty, které jsou pro něj důležité v případech, kdy pro něho mohou něco udělat. Chce mít nad nimi úplnou kontrolu, násilí používá tehdy, pokud ho chce například partnerka/manželka opustit.
- **Obránce** je závislý na přijetí a odpuštění osoby ohrožené domácím násilím. Cítí se dobře, když je na něm oběť zcela závislá. Dokazuje jí, okolí a sobě, že je totálně neschopná a bez jeho pomoci by to v životě nezvládla.
- **Validátor** o sobě pochybuje, má nižší sebehodnocení a svým násilným chováním si chce dokázat, že je hoděn uznání. Z těchto důvodů svého partnera zastrašuje, vyhrožuje a díky tomu oběti vyvolává výčitky.
- **Inkorporátor** vnímá oběť jako rozšíření sebe samého, přivlastňuje si ji a díky tomu získává vyšší sebeúctu.

Holtzworth-Munroe a Stuart (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 73-74) navrhují následující dichotomii násilníků:

- **Muži násilní pouze doma**- tito muži jsou agresivní pouze doma. Méně často se dopouští sexuálního násilí a svého výbuchu pak litují.
- **Muži násilní i mimo domov**- tito muži jsou zpravidla násilnější, mají abúzus alkoholu či psychotropních látek. Více odmítají programy na intervenci jejich násilného chování, mají rigidní postoje, názory.

Tým vedený Gottmanem upozornil na dva základní typy násilníku (in Čírtková, 2008, s. 38):

- **Typ 1 instrumentální**- má obecný sklon k agresivnímu chování. Ve vztahu uplatňuje krutost, agresi. Násilné projevy se mohou objevit i ve vztahu k rodině, autoritám apod.
- **Typ 2 impulzivní**- na partnerce je emočně závislý, má úzkostné projevy. Špatně se kontroluje. Mohou se objevit i znaky hraniční osobnosti.

Ke zmíněným typům patří zhruba 50% domácích násilníků. Do zbývající poloviny patří ten „zbytek“. Jsou to muži, kteří nejsou svým chováním společnosti nápadní. Zvládají svoje sociální role, ať už se jedná o zaměstnání, na akcích různého zaměření.

Výše zmíněné klasifikace mají své výhody, ale i úskalí. Záleží, z jakého pohledu se na to díváme a co je pro nás v tu danou chvíli rozhodující. Pro odborníky a vůbec všechny osoby z pomáhajících profesí, které se tímto fenoménem zabývají, je nezbytností znát tato rozřídění. Jak rozpoznat násilníka?

Partnera či partnerku si člověk vybírá dobrovolně, podle svého vkusu, názorů. Ponechme teď stranou, kdy tomu tak bohužel není a o dobrovolném rozhodnutí nemůže být řeč. Aby nedocházelo k partnerskému násilí, je důležité dívky, ženy informovat o tom, co je ve vztahu normální a co už patří za hranici normality.

Varovné signály, u kterých bychom měli zpozornět (Ševčík, Špatenková, 2011):

- používá nadávky, urážky
- ničí věci, majetek, domácí spotřebiče
- izoluje ženu od rodiny a přátel
- má jen svoji pravdu
- myslí jen na své potřeby
- očekává sex na vyžádání
- kontroluje peníze

2.6 Ženy jako násilné osoby

I ženy jsou násilné. Faktem je, že se jejich násilné chování uvádí nejčastěji v souvislosti při selhání o péči dítěte s postižením, dále o jednoho či oba rodiče. (Ševčík, Špatenková, 2011). Nicméně není zanedbatelné, že se ženy dopouští násilí i v partnerském či manželském svazku. Ve společnosti panují dohady o skutečném počtu násilných žen. Je to z několika důvodů. Prvním a hlavním důvodem je, že pro většinu mužů je velmi náročné si připustit, že mají v tomto směru problém a pokud si jej přiznají, tak se stydí komukoliv svěřit. Jak tedy zjistit přesná čísla, když to manželé, partneři nepřiznají? Je to složité. Panují dohady, že ženy i muži jsou ve vztahu napadání stejně, ale doložené to není. Podle Špatenkové *„Empirický výzkum této problematiky se teprve začíná rozvíjet, takže spolehlivá data zatím neexistují. Zanedbávání tohoto problému ale není způsobeno pouze tím, že se feministický výzkum zabýval násilím na ženách a snad dokonce bránil výzkumu násilí ze strany žen (jako součást mužské role). Rozvoj výzkumu této problematiky tedy hodně záleží na odvaze (mužských) výzkumníků překonat tabuizované mužské zkušenosti“* (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 65).

Hesterová analyzovala 96 případů domácího násilí a díky tomu objevila jisté rozdílnosti mezi násilnými muži a násilnými ženami. U mužů je typická potřeba vytvoření atmosféry plné strachu, moci. Dochází k opakovaným incidentům, konkrétně 83% mužů způsobilo minimálně dva incidenty násilí. U žen se dvě třetiny dopustily alespoň jednoho incidentu. Násilné chování ze strany žen tedy v mnoha případech není tak hrozné jako je tomu u mužské populace. U mužů převládá verbální násilí, dále fyzické, ničení majetku oběti, u žen je v dominanci též násilí verbální, fyzické násilí a sexuální týrání se objevuje mnohem méně, ženy také častěji ničí vlastní majetek a uchylují se k použití zbraně, u mužů je to daleko menší procento.

Hesterová (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 67) také poukazuje na skutečnost, že násilné ženy měly častěji psychické poruchy nebo jiné zdravotní potíže, které mohly způsobit jejich násilné chování či zhoršit. V odborné literatuře se můžeme dočíst, že k násilné ženě se mnohdy přistupuje s jistými odlišnostmi, než je tomu u mužů. U žen není jednoduše charakteristické a časté násilné chování. To nám však nebrání v myšlence, že i ženy mohou nesmírně ublížit partnerovi (Ševčík, Špatenková, 2011).

2.7 Ženy jako osoby ohrožené partnerským násilím

Ženy jsou nejčastějšími oběťmi partnerského násilí. Je tedy logické, že pozornost odborníků, médií se soustřeďuje především na ně. Jelikož se jedná o násilí, které probíhá u partnerského či manželského vztahu, pachatel oběť dobře zná a to ve svém projevu hojně využívá. Zná citlivá místa, nedostatky partnera.

Všechny ženy, jež jsou týrané, nejsou stejné. Každý případ domácího násilí má svá specifika, úskalí. Nemůžeme jednotně tvrdit, že se jedná o ženy, které jsou submisivní, introvertní. Zdaleka tomu tak není, mnohé oběti jsou úspěšné ve své profesi, mají skvělé vzdělání. Mimo rodinu se mohou jevit jako sebevědomé ženy. Podstatné je to, že jakákoliv žena si nezaslouží takovéto zacházení.

V minulosti se o tomto fenoménu prakticky nemluvalo. Vše probíhalo za zavřenými dveřmi, co se dělo doma nikoho nezajímalo. Naštěstí se situace neustále zlepšuje a doufejme, že tomu tak bude i nadále. Ohrožené osoby se mohou obrátit na policii. Od roku 2007 může být násilná osoba vykázána z domu na deset dnů. Což je jistě velkým pomocníkem pro všechny oběti (Čírtková, 2008).

2.8 Muži jako osoby ohrožené partnerským násilím

Výzkumy zaměřené na tuto problematiku nám informují, že i muži jsou ohroženi partnerským násilím. Britský výzkum kriminality z roku 1966 nám poskytl informace o tom, že 15% mužů ve věku 16-59 let zažilo fyzické napadení od bývalého či současného partnera. 5% mužů zažilo více napadení ze strany partnera a z toho 31% mužů utrpělo zranění. Dle skotského výzkumu kriminality vyplývá, že 8% mužů zažilo vyhrožování či násilí ze strany partnera (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 95).

Díky těmto údajům i dalším výzkumům můžeme s jistotou tvrdit, že i muži jsou ohroženi partnerským násilím a tento fakt by se neměl rozhodně zanedbávat. Pravděpodobnost výskytu je sice menší, ale riziko tu je. Překvapivé je, že hodně mužů se cítí v rodinném prostředí i za takové situace bezpečně či dostatečně bezpečně. Na rozdíl od žen mají muži většinou k dispozici větší finanční prostředky a mohou tak spíše odejít od násilného partnera. Pro muže však může být víc než potupné snášet násilné chování od svého partnera a nezastíráme fakt, že je to velmi traumatizující a může to mít trvalý dopad na psychiku muže, který zažívá partnerské násilí (Ševčík, Špatenková, 2011).

2.9 Důsledky partnerského násilí

Ať už se jedná o fyzické, psychické, ekonomické, sociální násilí nebo o různé kombinace násilí či Stalking, důsledky to má bohužel obrovské a můžeme je pozorovat v mnoha oblastech. Oběť má většinou snížené sebevědomí, deprese, problémy navázat další známost. Partnerské násilí může skončit obrovskou tragédií a to smrtí oběti či pachatele. Díky dlouhodobosti, postupnému navyšování vzniká syndrom týraného partnera. Tento termín nahradil dříve používané označení syndrom týrané ženy. Tento koncept popsala poprvé Walkerová. Odborníci citaci nicméně změnil vzhledem k tomu, že oběť se může stát prakticky kdokoliv. Začala se tedy vztahovat na všechny rodinné příslušníky (Ševčík, Špatenková, 2011).

Děti, které jsou v rodinách, kde dochází k partnerskému násilí a násilníkem je muž, nemají pozitivní model mužské role. Dítě vnímá, že násilí vůči ženě či dítěti je součástí mužské identity. Později může dojít k nápodobě agresivního chování ve vlastním partnerském vztahu (Marvanová-Vargová, Pokorná, Toufarová, 2008).

Partnerské násilí nepůsobí negativně pouze na oběť, děti v rodině, ale i na samotného pachatele. Sám pachatel se může ocitnout v bludném kruhu a netuší, jak se z něj má dostat.

Barnett et al.(in Marvánová-Vargová, Pokorná, Toufarová, 2008, s. 125) uvádějí, že roční náklady na domácí násilí, vyjdou v USA zhruba na 4,1 miliardy dolarů a to jen ve zdravotnictví. V České republice se náklady budou pohybovat též vysoko.

2.10 Prevence partnerského násilí

Je samozřejmě daleko výhodnější předcházet problémům, než je poté složitě řešit a nést důsledky. U partnerského násilí je prevence velmi obtížná. Stupně prevence a jejich podstata (Ševčík, Špatenková, 2011):

- **Primární prevence**-zejména by se měla eliminovat rizika, která mohou vést k partnerskému násilí. Jedná se zejména o „vzdělávání“ široké veřejnosti. Na co bychom se měli při výběru životního partnera zaměřit a co by nám ukazovalo, že se může jednat o násilného partnera. Tato problematika by se měla řešit a snad i řeší v hodinách občanské či rodinné výchovy. Dále probíhají speciální programy center primární prevence, které osvětlují domácí i partnerské násilí.
- **Sekundární prevence**- u této prevence je rozhodující najít takovou rodinu, kde se může vyskytovat násilí a přijmout taková opatření, která minimalizují vzniklé problémy. Včasná diagnostika je tedy více než podstatná. Mimo jiné také sekundární prevence zahrnuje terapii, poradenství.
- **Terciární prevence**- řeší již vzniklé vážné problémy, které se dotýkají celé rodiny. V rodinách, kde probíhá partnerské násilí, se často vyskytují i děti. Práce s nimi je pak velice důležitá, dále se samozřejmě pozornost a pomoc soustřeďuje na oběť partnerského násilí. Patří sem tedy hlavně reintegrace, sociální rehabilitace, podpora všem zúčastněným osobám. Mělo by zde jít o znovu začlenění do společnosti. Ovšem bez patřičných opatření je to prakticky nemožné.

Známa odbornice na forenzní psychologii Čírtková shrnuje, že prevence a intervence musí obsahovat tři základní body (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 154):

- *informovanost,*
- *ochranu oběti,*
- *konfrontaci pachatele s oficiální reakcí, jež je založena především na netolerování domácího násilí.*

Pokud je prevence a intervence účinná, může podstatně ovlivnit kvalitu života u téměř pětiny rodin v České republice (Ševčík, Špatenková, 2011). To je pro všechny pracovníky, jež se tomuto věnují, povzbuzující.

2.10.1 Speciální programy pro násilné osoby

Programy, které jsou určeny násilníkům, mají velmi krátkou historii. Pomoc a podpora byla nejprve soustředěna na oběti násilného chování. Postupně se zájem ale začal soustředit i násilné pachatele. Pontier říká, že *„kromě malého procenta opravdových psychopatů se většinou jedná o úplně normální osoby, které mohou být i milujícími partnery a dobrými otci.“* Pontier je také přesvědčen, že násilník prožívá různé pocity strachu z opuštění partnerky, je sám znepokojen svým násilným chováním (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 77).

Někteří odborníci se vyjadřují skepticky a dokazují správnost svého úsudku vyjádřením míry úspěšnosti. Woodsová (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 77) je dosti kritická vůči těmto programům a uvádí, že míra úspěšnosti je pro násilníky 1%. Další odborníci se domnívají, že předpokladem účinnosti programů pro násilné osoby je jejich rozdělení podle typu osobnosti pachatele. Je jasné, že ne všichni agresori, kteří se dopouští násilného chování, jsou schopni změny k lepšímu. Faktem je, že pokud tyto programy zlepší a změní alespoň některé násilníky, pomůže to i celé rodině a nemusí docházet k opakování cyklu domácího i partnerského násilí. Podstatné je také zmínit skutečnost, že muži obecně odmítají chodit k psychologovi či psychiatrovi a problémy si často vůbec nepřipustí (Ševčík, Špatenková, 2011).

Důležitým mezníkem na poli těchto programů v České republice byl program terapie partnerských agresorů Institutu forenzní psychologie, který probíhal v letech 2004 až 2006. Tento program se konal pod záštitou Ministerstva zdravotnictví, které jej i dotovalo finančně. Na terapii se podílela řada významných odborníků (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 78).

Práce s násilnými muži či ženami má své opodstatnění a doufejme, že se situace zlepší a zkvalitní se především nabízené služby a snad ve společnosti nebude panovat na toto téma stále stigma.

2.10.2 Pomoc osobám ohroženým partnerským násilím

Osoby, které jsou ohrožené partnerským násilím, potřebují pomoc a podporu v mnoha směrech. Samy to ve většině případů nezvládnou a jsou často v ohrožení života.

Pomoc obětem domácího násilí by měla zahrnovat (Ševčík, Špatenková, 2011):

- **materiální pomoc**- poskytnutí finančních prostředků na zajištění základních životních potřeb, azylové domy s utajenou adresou apod.
- **psychickou podporu**- individuální a skupinová psychoterapie, poradenství a psychologická pomoc zaměřená na zvyšování sebedůvěry, práce s traumatem apod.
- **právní pomoc**- zejména u opatrovnictví dětí, majetkoprávních záležitostí

Osoby, které odejdou od násilného partnera, nemají zdaleka vyhráno. Musí se potýkat s vážnými problémy a řešit situace, které jsou pro ně neznámé a vyčerpávající. Když si vezmeme v potaz, co s člověkem udělá dlouhodobé partnerské násilí, musíme si připustit, že být sám na vyřešení svého problému a především začít nový život není vůbec lehké.

Po roce 1989 začaly postupně vznikat neziskové organizace různého zaměření, které měly především pomoci v takových případech, kde stát nefunguje nebo nefunguje dostatečně. V České republice máme například tyto neziskové organizace (Marvánová-Vargová, Pokorná, Toufarová, 2008):

- **Občanské sdružení ROSA**- nestátní nezisková organizace, která pomáhá ženám-obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci násilí.
- **Bílý kruh bezpečí** - občanské sdružení, které poskytuje pomoc obětem a svědkům trestných činů.
- **Persefona** – nestátní nezisková organizace, jež se věnuje obětem domácího násilí, poskytuje širší odborné veřejnosti školení.
- **Acorus** – občanské sdružení pomáhající obětem domácího násilí, poskytuje utajený azylový dům.
- **Magdalenium** – občanské sdružení poskytující pomoc osobám ohroženým domácím násilím, poskytuje azylové ubytování s utajenou adresou. Nabízí skupinovou psychoterapii.

Nedílnou součástí pomoci obětem domácího násilí je právní ochrana. V České republice je v tomto směru důležitý zákon č. 135/2006, který nabyl účinnosti 1. ledna roku 2007. Tento zákon umožňuje vykázat násilníka na dobu deseti dnů z domácího prostředí. Oběť si za tuto dobu může zařídit záležitosti, které jí pomohou k odchodu od násilného partnera. Bohužel se

stává, že oběti stále pod vlivem násilného partnera podlehnou jeho slibům, nářkům a pustí ho do bytu či domu dříve. Agresor se může uchýlit k tvrdším projevům násilí neb se cítí zrazen svým partnerem a chce se pomstít (Ševčík, Špatenková, 2011).

Podle Simony Dohnalové (in Ševčík, Špatenková, 2011, s. 132) tvoří zákon na ochranu před domácím násilím tři pilíře ochrany:

- Policie ČR
- Intervenční centra
- Soud

Podstatná je interdisciplinární spolupráce, což umožní větší úspěšnost každého případu partnerského násilí.

2.10.3 Manželská a párová terapie

Manželská terapie je speciální formou psychoterapie, která je určena manželské či partnerské dvojici a pomocí psychologických prostředků řeší jejich společné konflikty. Cílem manželské terapie je dosáhnout vzájemné harmonie.

V psychoterapii se pracuje primárně s dvojicí, ale součástí terapie může být i práce s jednotlivcem. S manželskou terapií má hodně společného manželské poradenství. Cíle mají obdobné, ale prostředky jsou odlišné. U manželského poradenství jde hlavně o poskytnutí rady.

U manželské terapie patří k významným koncepcím přístup dynamický, kognitivně-behaviorální a humanisticko-psychologický. Každý přístup vychází z odlišné teorie a volí odlišné metody, techniky (Kratochvíl, 2009):

- **Dynamická manželská terapie-** zde je podstatná vnitřní motivace obou manželů. Zájem je soustředěn na minulé zážitky, především z oblasti v dětství, které mohou způsobovat konflikty v manželství. Cílem této psychoterapie je náhled na vlastní situaci a pochopení souvislostí.
- **Kognitivně-behaviorální terapie-** tato terapie se zaměřuje na změnu chování, využívající principy podmiňování a učení. Chování se zde chápe jako chování, které je podstatně ovlivněno podněty a situacemi. Cílem je zlepšit a změnit chování manželů, nacvičit potřebné dovednosti a vypracovat dohodu, kterou budou oba manželé dodržovat.

- **Humanisticko-psychologická manželská terapie-** podstatou této terapie je empatie, vřelost a autentičnost. Manželé by měli dospět k vzájemnému respektování a chápat vzájemné odlišnosti. Je to nedirektivní přístup, který zohledňuje autentičnost každého jedince.

Američtí autoři O'Leary, Crawley a Grant (in Kratochvíl, 2009, s. 167) rozlišují násilí následovně:

- *Situační násilí-* jedná se spíše o mírnější formu násilí, konflikt se dvojicí vymkne a nemají situaci pod kontrolou. Někdy to ovšem může eskalovat a jeden z partnerů může být ohrožen na zdraví.
- *Patriarchální násilí-* muž využívá svoji moc a nadřazenost a k tomu používá fyzickou sílu, svoji oběť terorizuje.

Pokud se jedná o násilníka, který svého partnera krutě týrá, manželská terapie není vůbec vhodná. Na místě je individuální psychoterapie, která se zaměří na každého partnera zvlášť. U situačního násilí, kde jsou mírnější projevy násilí, se manželská terapie doporučuje. Partneři se učí zabránit konfliktům, předcházet jim. Podstatné ale je, aby se psychoterapeut, jak konstatuje O'Leary (in Kratochvíl, 2009, s. 168-169) ujistil, že se oběť nebojí následné „odplaty“, která by po společné terapii mohla přijít.

Podle Gellera (in Marvánová-Vargová, Pokorná, Toufarová, 2008, s. 67) není manželská terapie vhodná v následujících případech:

- *Pachatel odmítá ukončit násilné chování.*
- *Pachatel odmítá převzít odpovědnost za násilí, kterého se dopouští.*
- *Existuje riziko opakování násilí.*
- *Oběť se násilného partnera bojí.*
- *Násilný partner pokračuje ve výhrůžkách.*
- *Dochází k pronásledování oběti s cílem udržet si kontrolu a moc.*
- *Jedna ze stran projeví nezájem nebo nespokojenost s párovou terapií.*

3 PRAKTICKÁ ČÁST

V následující kapitole se zaměříme na představení cíle, hypotéz a výzkumné metody praktické části.

3.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit míru informovanosti a osobní zkušenost s partnerským násilím. V České republice se problematika partnerského násilí začala řešit po roce 1989 a to především díky neziskovým organizacím. Uplynula již řada let a stále ve společnosti panují jisté mýty s tímto fenoménem a nepřesné informace, které mohou vést k různým problémům. Cílem ankety tedy bylo zjistit, co si běžná populace myslí o partnerském násilí obecně, o možných příčinách a důsledcích a jestli mají sami zkušenost s tímto druhem násilí.

3.2 Hypotézy

V souvislosti s naplněním výzkumného cíle byly stanoveny následující hypotézy:

3.2.1 I. Hypotéza

Předpokládám, že většina respondentů si bude pod pojmem partnerské násilí představovat fyzické a psychické násilí a násilí fyzické bude považovat za horší formu násilí.

3.2.2 II. Hypotéza

Předpokládám, že méně než polovina respondentů se setkala s partnerským násilím.

3.2.3 III. Hypotéza

Předpokládám, že většina respondentů se domnívá, že nejdůležitější příčinou partnerského násilí je alkohol, agresivita a že oběť od násilného partnera neodejde z důvodu strachu.

3.2.4 IV. Hypotéza

Předpokládám, že majoritní část respondentů nepovažuje za smysluplné léčit agresora.

3.2.5 V. Hypotéza

Předpokládám, že většina respondentů doporučí osobám ohroženým partnerským násilím vyhledat odbornou pomoc.

3.3 Metoda získávání a zpracování dat, průběh dotazníkového šetření

Ke zkoumání stanoveného cíle jsem zvolila metody kvantitativního výzkumu a k ověření mých hypotéz jsem použila anketu. Anketa se skládá ze sedmi otázek. První a druhá otázka zjišťovala, co si respondenti představují pod pojmem partnerské násilí a jestli je podle jejich názoru fyzické násilí horší než psychické. Třetí otázka byla zaměřená na osobní zkušenost respondentů s partnerským násilím. Čtvrtá otázka zjišťovala u respondentů, jaké jsou podle nich důvody partnerského násilí. Pátá otázka se zaměřovala u respondentů na možné příčiny dlouhého setrvání oběti ve vztahu, kde je přítomno partnerské násilí. Poslední dvě otázky zjišťovaly u respondentů jejich názor na programy pro násilníky, jestli se domnívají, že mají smysl či nikoliv a poslední otázka se zaměřovala u respondentů na jejich doporučení pomoci obětem partnerského násilí. Při zpracování byla použita metoda matematicko-statistická. Tato metoda umožňuje zkoumat velké množství případů a pomůže nám kvalifikovat tyto případy pomocí matematické statistiky.

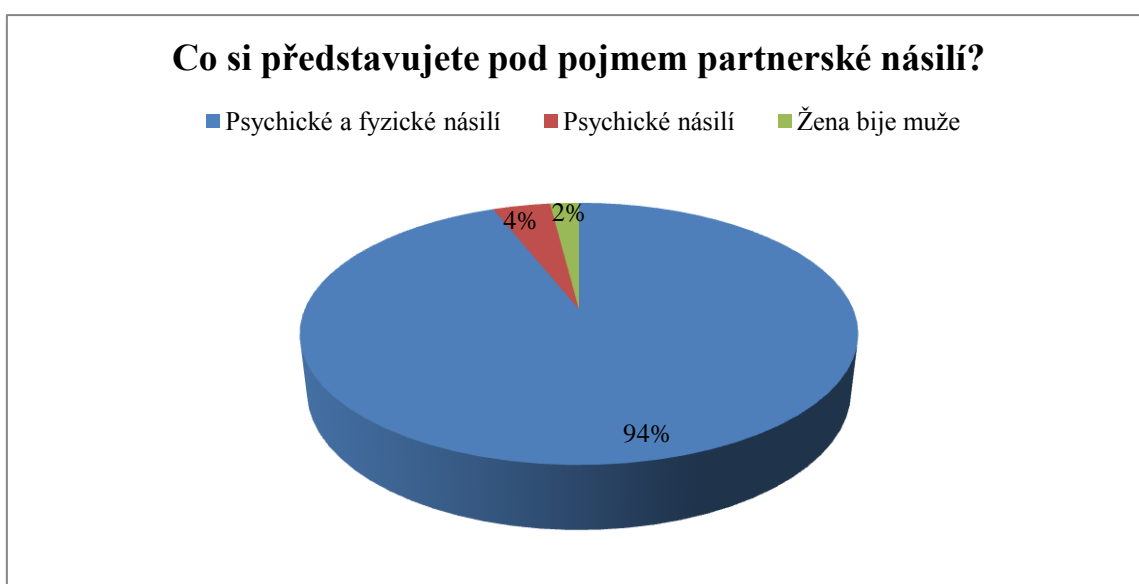
3.4 Výzkumný vzorek

Výzkumný soubor byl tvořen na ulicích v centru Brna od prosince 2011 do února 2012. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 50 osob (z toho 17 mužů a 33 žen) ve věku 18 – 78 let. Vzorek respondentů byl různého pohlaví, věku a povolání. Anketa byla zcela anonymní.

3.5 Výsledky ankety

První část je zaměřená obecně na definici partnerského násilí a srovnání fyzického a psychického násilí. V anketě jsou jí věnovány otázky číslo 1 a 2. Nejdříve se zaměřuje na pojem partnerské násilí. Podrobně se tomu věnuje graf č. 1., který dokládá, že majoritní část respondentů si pod pojmem partnerské násilí představí násilí fyzické a psychické. Podstatně menší část respondentů se ztotožňuje pouze s psychickým násilím u partnerského násilí.

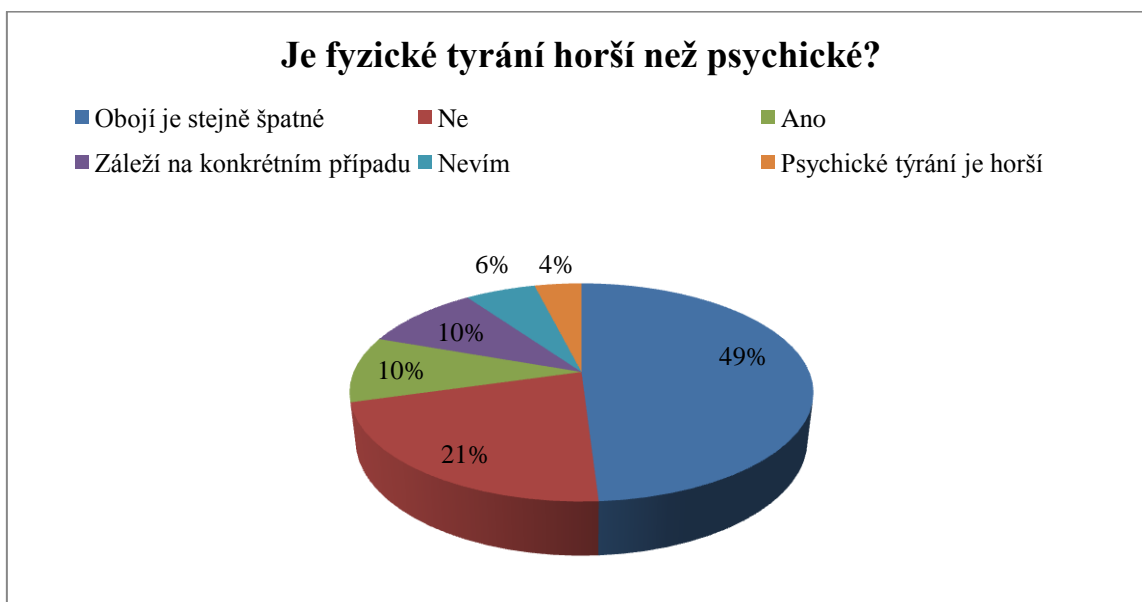
Graf 1: Identifikace s partnerským násilím

Partnerské násilí je pro 94% respondentů násilí psychické a fyzické. U 6 % respondentů je to pouze psychické násilí a 2% odpovídajících je partnerské násilí, když žena bije muže.

Druhá otázka se týkala srovnání dvou nejvíce častých forem partnerského násilí. Odpovědi respondentů jsou uvedeny v grafu č. 2., který nás informuje, že téměř polovina odpovídajících považuje obě formy partnerského násilí za stejně špatné. Zhruba jedna pětina respondentů nepovažuje fyzické týrání horší než psychické. Podstatně menší část se domnívá, že psychické týrání je horší.

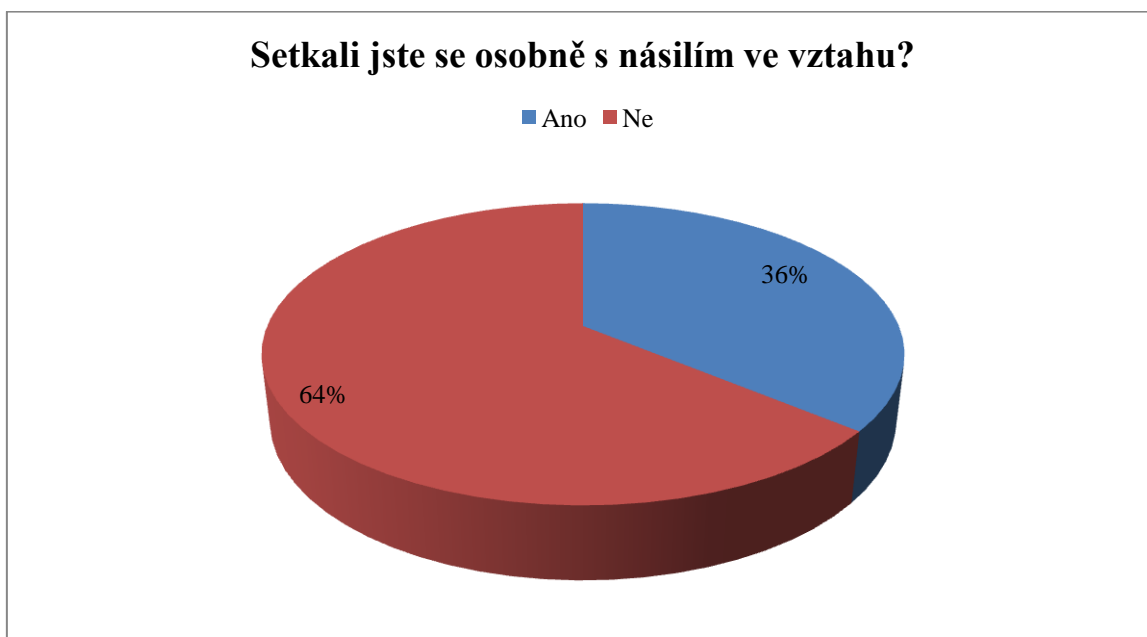
Graf 2: Srovnání dvou nejvíce častých forem partnerského násilí

Fyzické a psychické násilí považuje 49% respondentů za stejně špatné. Fyzické týrání nepovažuje 21% respondentů za horší než psychické násilí. Někteří respondenti se domnívají, že záleží na konkrétním případě, konkrétně 10% a též 10% respondentů odpovědělo, že fyzické týrání je horší. 6% respondentů nevědělo a 4% odpovídajících se domnívá, že psychické týrání je horší.

Druhá část se zaměřovala na osobní zkušenost s partnerským násilím, což se zjišťovalo pomocí otázky číslo 3. Nadpoloviční většina respondentů nezažila partnerské násilí, ale zhruba jedna třetina respondentů má osobní zkušenost s tímto druhem domácího násilí.

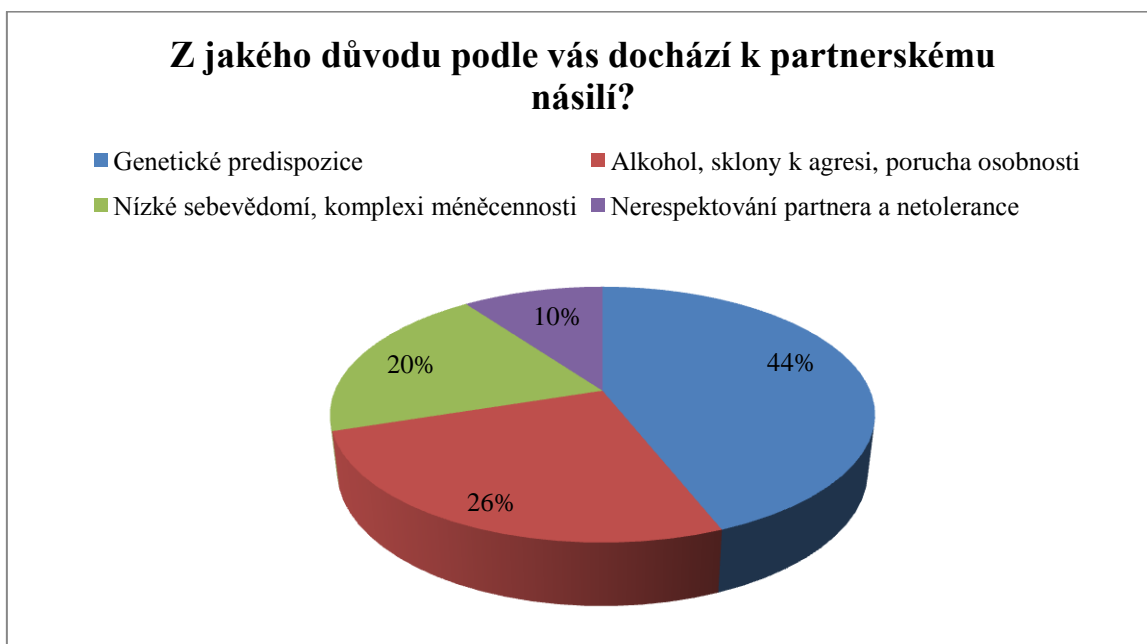
Graf 3: Vlastní zkušenost s partnerským násilím

64% respondentů se nesetkalo s násilím ve vztahu, 36% respondentů se s partnerským násilím setkalo.

Třetí část se týkala a zjišťovala možné příčiny partnerského násilí a důvody, které mohou vést k tomu, že většinou oběti od násilného partnera odchází po velmi dlouhé době. V anketě jsou jí věnovány otázky číslo 4 a 5. Čtvrtá otázka se zaměřovala na příčiny partnerského násilí a výsledky byly vyhodnoceny pomocí grafu č. 4., který uvádí, že necelá polovina respondentů se domnívá, že příčinou partnerského násilí jsou genetické predispozice. Jako další příčiny násilí mezi partnery byly uvedeny alkohol, sklony k agresi, porucha osobnost. Menší část respondentů se domnívá, že příčinou je nerespektování partnera.

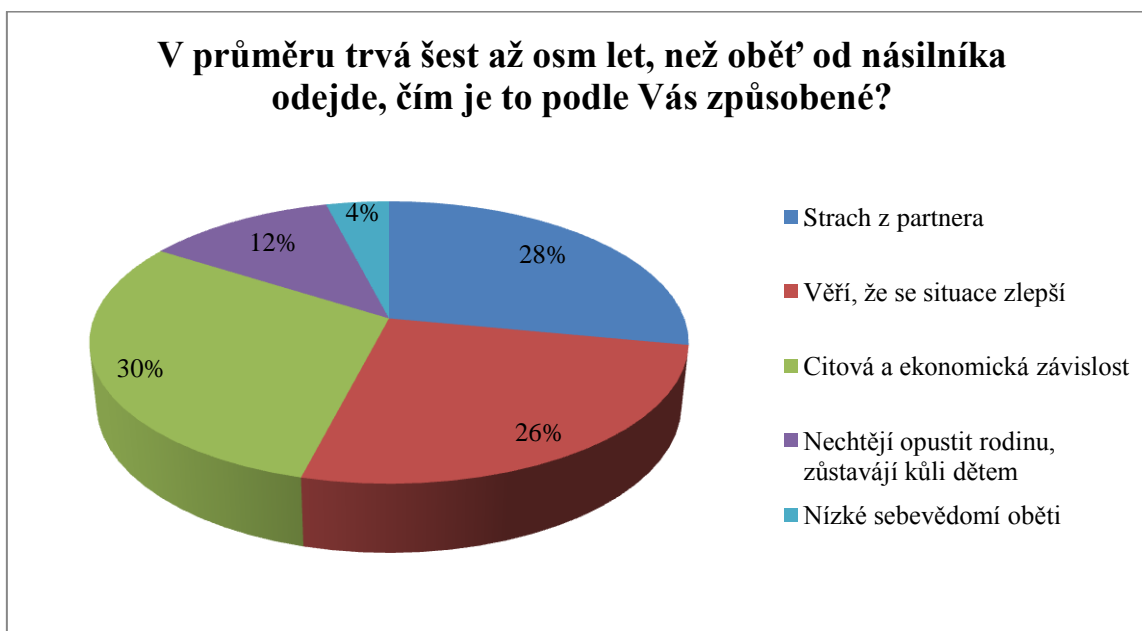
Graf 4: Důvody partnerského násilí

44% respondentů jako důvod partnerského násilí uvedlo genetické predispozice. 26% se domnívá, že důvodem je alkohol, sklony k agresi, porucha osobnosti. 20% respondentů uvádí nízké sebevědomí a 10% respondentů uvedlo jako důvod nerespektování partnera a netolerance.

Pátá otázka se zaměřovala na příčiny dlouhého setrvání oběti u násilného partnera. Výsledky odpovědí respondentů jsou v grafu č. 5, ze kterého vyplývá, že to může být způsobeno citovou a ekonomickou závislostí, dále oběti doufají, že se situace urovná či strach z agresora jim nedovolí ho opustit.

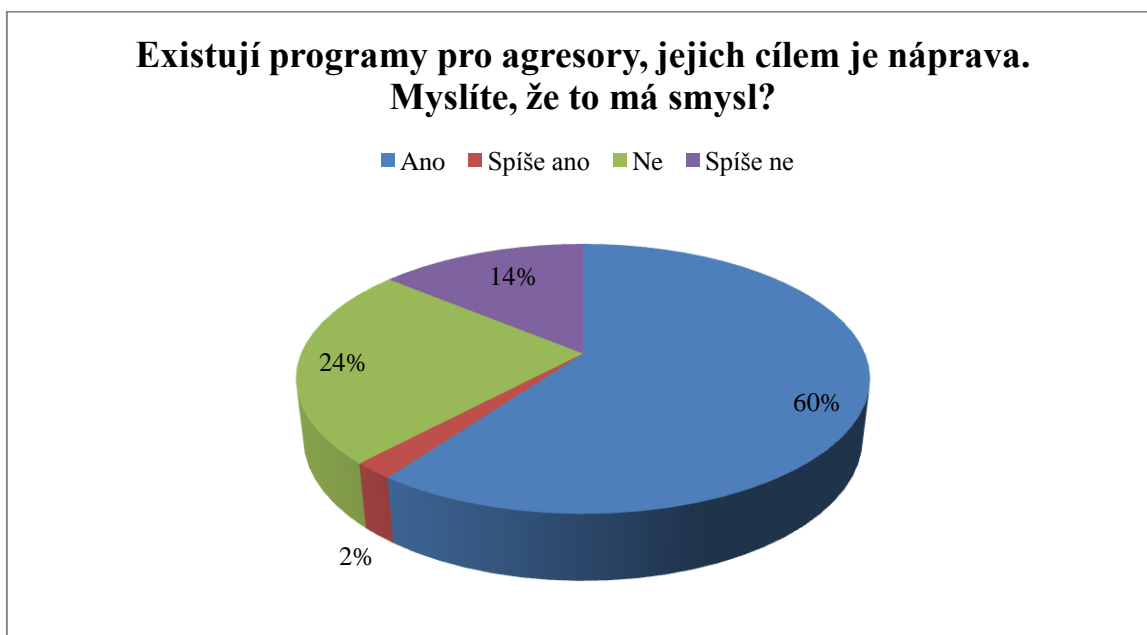
Graf 5: Důvody dlouhého setrvání oběti u násilného partnera

30% respondentů se domnívá, že oběť u násilného partnera zůstává kvůli citové a ekonomické závislosti. 28% respondentů si myslí, že důvodem je strach z partnera. 26% odpovídajících uvádí jako důvod, že se situace zlepší. 12% respondentů se domnívá, že nechtějí opustit rodinu kvůli dětem a konečně 4% respondentů považuje nízké sebevědomí za možnou příčinu, která brání oběti odejít z násilného vztahu.

Čtvrtá část se zaměřovala na programy pro násilníky, které mají za cíl napravit agresorovo chování. V anketě je tomuto tématu věnována otázka číslo 6, která u respondentů zjišťovala, jestli se domnívají, že tyto programy mají smysl a jsou účinné. Výsledky jsou v grafu č. 6, ze kterého jasně vyplývá, že více jak polovina respondentů se domnívá, že tyto programy mají smysl.

Graf 6: Programy pro agresory a jejich smysl

60% respondentů se domnívá, že programy pro násilníky mají smysl, 24% respondentů nepovažuje tyto programy za účinné. 14% respondentů uvedlo, že spíše ne a 2% se domnívá, že tyto programy jsou spíše účinné.

Pátá část se zaměřovala na rady obětem partnerského násilí. V anketě je tomu věnovaná otázka číslo 7, která u respondentů zjišťovala, co by doporučili oběti partnerského násilí k řešení své situace. Výsledky jsou v grafu č. 7. Z grafu nám jasně vyplývá skutečnost, že majoritní část respondentů radí vyhledat odbornou pomoc, další část respondentů doporučuje odejít ze vztahu.

Graf 7: Rady osobám, které jsou ohrožené partnerským násilím

58% respondentů doporučuje vyhledat odbornou pomoc, 32% respondentů radí odejít ze vztahu a 10% odpovídajících doporučuje zavolat policii a opustit násilného partnera.

3.6 Hypotéza

I. Hypotéza

Předpokládám, že většina respondentů si bude pod pojmem partnerské násilí představovat fyzické a psychické násilí a násilí fyzické bude považovat za horší formu násilí.

Pro ověření platnosti této hypotézy byly použity následující otázky:

- otázka č. 1- Co si představujete pod pojmem partnerské násilí?
- otázka č. 2- Je fyzické týrání horší než psychické?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 94% respondentů si pod pojmem partnerské násilí představuje jak násilí psychické, tak násilí fyzické. Dále 49% respondentů uvedlo, že fyzické a psychické násilí je stejně špatné. Z těchto výsledků vychází, že *Hypotéza I se potvrdila částečně.*

II. Hypotéza

Předpokládám, že méně než polovina respondentů se setkala s partnerským násilím.

Pro ověření platnosti této hypotézy byla použita následující otázka:

- otázka č. 3- Setkali jste se osobně s násilím ve vztahu?

Na tuto otázku záporně odpovědělo 64% respondentů, tudíž *Hypotéza II se potvrdila.*

III. Hypotéza

Předpokládám, že většina respondentů se domnívá, že nejdůležitější příčinou partnerského násilí je alkohol, agresivita a že oběť od násilného partnera neodejde z důvodu strachu.

Pro ověření platnosti této hypotézy byly použity následující otázky:

- otázka č. 4- Z jakého důvodu podle Vás dochází k partnerskému násilí?
- otázka č. 5- V průměru trvá šest až osm let, než oběť od násilníka odejde, čím je to podle Vás způsobené?

III. Hypotéza se potvrdila částečně, neboť 44% respondentů považuje genetické predispozice za důvody násilného chování a jen 26% považuje alkohol a sklony k agresii jako příčiny agresivního chování. 30% respondentů se domnívá, že strach je příčinou dlouhého setrvání u násilného partnera.

IV. Hypotéza

Předpokládám, že majoritní část respondentů nepovažuje za smysluplné léčit agresora.

Pro ověření platnosti této hypotézy byla použita následující otázka:

- otázka č. 6- Existují programy pro agresory, jejich cílem je náprava pachatelů. Myslíte, že to má smysl?

Hypotéza IV. se nepotvrdila, protože 60% respondentů se domnívá, že tyto programy smysl mají.

V. Hypotéza

Předpokládám, že většina respondentů doporučí osobám ohroženým partnerským násilím vyhledat odbornou pomoc.

Pro ověření platnosti této hypotézy byla použita následující otázka:

- otázka č. 7- Co byste poradil/a osobě, která je ohrožená tímto druhem násilím?

Hypotéza V. se potvrdila, neboť 58% respondentů by poradilo obětem partnerského násilí vyhledat odbornou pomoc.

3.7 Diskuze

Anketa by se dala rozšířit o více otázek, které by byly konkrétnější, a tedy by poskytly přesnější informace, ale otázky byly záměrně vybrány jako orientační a počet je uzpůsoben skutečnosti, že zjišťování probíhalo na ulicích a většina respondentů spěchala a nechtěla se dlouho zdržovat.

Při realizaci dotazníkového šetření jsem pociťovala jistou nevýhodu v tom, že jsem anketu dělala na ulicích a před samotnou realizací jsem měla obavu z neochoty a nezájmu. Tato obava se částečně ukázala jako oprávněná, jelikož neochota ze strany především mužů, byla větší. Faktem je, že u některých lidí převládala ochota odpovídat, byť se jednalo o tak závažnou problematiku.

Pokud budeme hovořit o samotném vyhodnocení, tak některé z výsledků byly velmi odlišné od mých očekávání a byly pro mě opravdu překvapující. Asi nejvíce jsem byla překvapená, že více jak polovina respondentů se domnívá, že programy pro agresory, které se snaží změnit agresorovo chování, mají smysl. Domnívala jsem se, že odpověď bude jednoznačně proti těmto programům, neboť obecně panují vůči změnám u agresora k lepšímu chování, skepse.

Všech 50 respondentů bylo velice ochotných a neměli s otázkami problém. Každý respondent věděl co je to partnerské násilí a co to zhruba obnáší, byť se samozřejmě objevovaly odpovědi, které nebyly založené na skutečných informacích, spíše šlo o informace zkreslené. Nicméně po ukončení ankety se rozvedla velice hodnotná diskuze, která mi potvrdila zájem lidí o tuto problematiku. Tuto skutečnost hodnotím velice kladně a jasně to ukazuje vyšší míru informovanosti o partnerském násilí.

Uvědomuji si, že anketa zjišťovala jen některé oblasti z partnerského násilí, ale jelikož se jednalo o anketu a šetření probíhalo ústní formou na ulicích, musela jsem zvolit adekvátní počet otázek neb jsem nechtěla respondenty zatěžovat náročnými otázkami, které by mohly vést k negativnímu přístupu vůči této anketě.

4 SOUHRN

Partnerské násilí je celosvětový problém, který může mít fatální následky u všech zúčastněných osob. Neustále je tedy potřeba profesionalizovat a transformovat péči pro osoby ohrožené partnerským násilím, násilníky a všechny další osoby, které byly svědkem partnerského násilí. Též je důležité šířit osvětu u široké veřejnosti, aby byla zcela pochopena vážnost tohoto fenoménu.

Na partnerské násilí se soustřeďuje pozornost zhruba 40 let. Za tu dobu proběhly důležité výzkumy, které poukázaly na častý výskyt partnerského násilí, na možné příčiny a důsledky partnerského násilí. Skutečností je, že tato problematika má ještě mnoho před sebou a některé skutečnosti jsou stále opomíjeny.

Realizovaly jsme anketní šetření s 50 respondenty, kteří byli různého věku, pohlaví a sociálního postavení. Anketa je orientována na zjištění míry informovanosti u partnerského násilí a osobní zkušenost s tímto druhem násilí. Z výsledků vyplynulo, že respondenti mají povědomí o této problematice. Někteří respondenti sami prožili partnerské násilí, a tudíž mohli čerpat ze svých vlastních zkušeností.

V České republice je stále nedostatek literatury na toto téma, to se též týká problematiky mužů, kteří jsou též ohroženi partnerským násilím a kteří jsou mnohdy v nevýhodě i u policie ČR. Neziskové organizace se zaměřují téměř výhradně na ženy a azylové domy v utajení jsou určeny jen ženám. Faktem je, že i muži mohou potřebovat podporu a pomoc v mnoha oblastech jejich života, proto by neměli být opomíjeni.

5 Seznam literatury

ATKINSON, Rita L. *Psychologie*. Překlad Erik Herman, Miroslav Petržela, Dagmar Břejlová. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8640-3

BARKER, Philip. *Základy dětské psychiatrie*. Vyd. 1. Překlad Jan Lorenc. Praha: Triton, 2007, 252 s. ISBN 978-807-2549-559

ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1.vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, 204 s. ISBN 80-902-6141-8

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4722-078

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Forenzní psychologie*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 439 s. ISBN 978-807-3802-134

GJURIČOVÁ, Šárka, Jana KOCOURKOVÁ a Jiří KOUTEK. *Podoby násilí v rodině*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000, 101 s. ISBN 80-702-1416-3

KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská a párová terapie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 279 s. ISBN 978-807-3676-469

SVĚTOVÁ ZDRAVOTNICKÁ ORGANIZACE, *Duševní poruchy a poruchy chování*. 3. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 2006, 251 s. ISBN 80-85121-11-5

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-807-3676-902

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 4., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2008, 870 s. ISBN 978-80-7367-414-4

VANÍČKOVÁ, Eva, HADJ-MOUSSOVÁ, Zuzana. *Násilí v rodině: syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. ISBN 80-855-2917-3

VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, 159 s. ISBN 978-808-6131-764

VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, 244 s. ISBN 978-809-0362-673

6 Seznam obrázků

Obrázek 1: Identifikace s partnerským násilím.....	31
Obrázek 2: Srovnání dvou nejvíce častých forem partnerského násilí.....	32
Obrázek 3: Vlastní zkušenost s partnerským násilím.....	33
Obrázek 4: Důvody partnerského násilí.....	34
Obrázek 5: Důvody dlouhého setrvání oběti u násilného partnera.....	35
Obrázek 6: Programy pro agresory a jejich smysl.....	36
Obrázek 7: Rady osobám, které jsou ohrožené partnerským násilím.....	37

7 Seznam příloh

Příloha číslo: 1.....	46
-----------------------	----

8 Anketní otázky

- 1) Co si představujete pod pojmem partnerské násilí?
- 2) Je fyzické týrání horší než psychické?
- 3) Setkali jste se osobně s násilím ve vztahu?
- 4) Z jakého důvodu podle Vás dochází k partnerskému násilí?
- 5) V průměru trvá šest až osm let, než oběť od násilníka odejde, čím je to podle Vás způsobené?
- 6) Existují programy pro agresory, jejich cílem je náprava pachatelů. Myslíte si, že to má smysl?
- 7) Co byste poradil/a osobě, která je ohrožena tímto druhem násilí?

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Barbora Jankůjová
Katedra:	Ústav speciálně pedagogických studií
Vedoucí práce:	PhDr. Kamila Holásková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Násilí mezi partnery
Název v angličtině:	Partner abuse
Anotace práce:	Práce je zaměřená na partnerské násilí. Teoretický vhled popisuje teorii agresivity, násilného chování a partnerské násilí. V praktické části je prezentována anketa, zjišťující míru informovanosti u partnerského násilí u běžné populace a osobní zkušenost s tímto druhem násilí.
Klíčová slova:	Partnerské násilí, agresivní chování, oběť, pachatel
Anotace v angličtině:	My final project is focused on partner abuse. Theoretical aggressiveness, violent behavior and partner violence. In the partical part of the survey is presented, detecting the level of awareness of partner violence in the general population and personal experience with this kind of violence.
Klíčová slova v angličtině:	Partner abuse, aggressive behavior, victim, aggressor
Rozsah práce:	47 s. (59 000 znaků)
Jazyk práce:	Český jazyk